

Fig. 1. Epitafium, daterat 1624, över borgmästaren Per Jonson och hans hustru. Skänninge stadskyrka. Foto Marianne Bratt-Gustafsson.— Epitaph, dated 1624, of the burgomaster Per Jonson and his wife. Skänninge town church.

Korsfästelsescenen på borgmästaren Per Jonsons epitafium i Skänninge kyrka efter ett kopparstick av Egidius Sadeler II

Bland de många epitafierna i Skänninge stadskyrka, Östergötland, återfinnes på norra väggen längst mot väster ett epitafium, daterat 1624, över borgmästaren Per Jonson och hans hustru.¹ Epitafiet är av renässanstyp med inramat mittfält och spetsigt gavelfält med målade bildframställningar. Konstnären är okänd.

¹ Epitafiet har följande inskrift: Anno 1624 hafwer Per Jonson Borgemester här i Staden samt hans käre Hwstrw låtit bekosta Denna taffla Gwdi till ähra Kiörkian till Beprijdinng Sigh och sin Käre Hwstrw till åminnelse.

Fig. 2. Kopparsstick av Egidius Sadeler II efter Hans van Aachen. Slutet på 1500-talet. Foto Den Kongl. Kobberstiksamling, Köpenhamn. — Engraving by Egidius Sadeler II after Hans van Aachen. End of 16th cent.

Målningen är delvis skadad och svårtydd. I mittfältet ses den korsfäste Kristus omgiven av till vänster borgmästaren, till höger dennes hustru. På ömse sidor om gruppen är träd. Som bakgrund ses ett berglandskap med en stad. Däröver är kraftiga molnformationer.

Krucifixet och bakgrunden kan jämföras med framställningen på ett kopparsstick av Egidius Sadeler II² efter en målning från 1500-talets senare hälft av Hans van Aachen. Jämföras kan kroppens många detaljer; kroppens svaga böjning, bröstorgans konturteckning, armarnas, fingrarnas och benens ställning, det sätt varpå fötterna korslagts och fästs med en gemensam spik, det mot vänster nedsjunkna huvudet med törnekrona samt det fladdrande ländklädets karakteristiska veckning och omtag fram. Glorian är utelämnad på epitafiet. Jämföras kan också korset och den kring korsstammens överdel symmetriskt böjda titulus. Målningens skador gör tolkningen delvis osäker men man skimtar vid korsets fot, såsom på kopparssticket, en dödskele och till höger en kil.

Borgmästaren och hans hustru har bytt plats jämfört med kopparsstickets Maria

² Egidius Sadeler II, född 1570 i Antwerpen, död 1629 i Prag.

och Johannes; på epitafiet står borgmästaren till vänster, hustrun till höger om Kristus. De möter inte Kristi blick som Maria och Johannes gör på kopparsticket. Borgmästaren ser rakt utåt mot åskådaren. Hustrun ser på sin make. Båda håller händerna knäppta i tillbedjan.

De stora förgrundsträden saknas på kopparsticket. Skänningemålaren har förenklat bakgrunden genom att återge endast ett utsnitt, förstorat och förändrat i perspektivet. Trots detta kan emellertid detaljer i landskap och hus jämföras. Den kraftiga rörelsen upp mot höger i kopparstickets bakgrund genom skyarnas riktning kan iakttagas, visserligen försvagat, i målningen.

Trots avvikelserna råder det ingen tvekan om att den okände epitafiemålaren i Skänninge som förebild har använt Egidius Sadelers kopparstick.

Inger Estham

Summary

An epitaph in Skänninge town church for a burgomaster and his wife, dated 1624, is shown by the author to be copied from an engraving by Egidius Sadeler II. The engraving was made in the latter half of the 16th century after an oil painting by Hans von Aachen. The artist of the epitaph is unknown.

»Medusastenen»

Gammal sten i Gamla stan

Vid ombyggnadsarbeten i höstas i fastigheten nr 3 i kvarteret Medusa söder om Järntorget i Gamla stan, Stockholm, påträffades en medeltida byggnadssten av sådant intresse att en kort presentation i Fornvännen kan vara berättigad.

Den butikslokal, som inryms i bottenvåningen i nämnda fastighet utmed Järntorgsgatan skulle repareras för tillfällig användning i väntan på en mera genomgripande restaurering av hela huset. Rummets väggbeklädnad av träfiberplattor togs därvid bort. Den blottade inre långväggen visade sig vara en till vissa delar ommurad tegelvägg i omväxlande block- och kryssförband med spår av flera igensatta dörr- och fönsteröppningar. Detta väggfält blev därför föremål för en mera närgående undersökning än den pressade tiden för reparationsarbetet egentligen tillät. Uppmärksamheten kom rätt snart att riktas mot en oregelbundenhet i murverket av annat slag, ett par vertikala kalkstensprofiler som skyttade fram i en överputsad skiftgång nere vid golvet. Efter renknackning kunde man konstatera att dessa ingick i en profilerad kant på en nära 2 m lång och 10 cm tjock, i muren inlagd, kalksten, bild 1. På bilden syns dessutom hur de smäckra rundstavsprofilerna vid den snett inåtgående vänstra sidan bildar ett utskjutande trepass. Märk också det på framkanten bortbilade partiet, sannolikt spår efter ännu ett trepass. Profileringsformkaraktär och skärpa, den skickliga be-